

T.C.
UYU MAZLIK MAHKEMES

ESAS NO : 2021/136
KARAR NO : 2021/265
KARAR TR : 03/05/2021

ÖZET: Ta inmaza hukuki el atma nedeniyle u ranıldı 1 öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davanın, imar planından kaynaklanan tazminat davaları kapsamında DAR YARGI YER NDE görülmesi gerekti i hk.

K A R A R

Davacılar : 1-A.Ü.Ü., 2-N.B.
Vekili : Av. M. K.
Davalılar : 1- Milli E itim Bakanlığı 1
(Öncesinde Kocaeli 1 Özel daresini zafeteten)
Vekilleri : Av. S. G., Av. A. E., Av. G.E.
2-Gebze Belediye Ba kanlı 1
Vekilleri : Av.M.T., Av.C. P.

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacılar vekili, müvekkillerinin maliki oldu u Kocaeli li, Gebze İlçesi, Sultanorhan Mahallesi 9 pafta, 458 ada, 1 parsel sayılı ta inmazın 1986 onay tarihli 1/1000 ölçekli uygulama imar planında temel e itim alanı olarak düzenlendi ini, buna kar ın davalı idarece bugüne kadar ta inmazın kamula tırılması ile ilgili hiçbir i lem yapılmadı ını, hukuki el atmanın tüm artlarının gerçekleşti ini, müvekkillerinin mülkiyet ve tasarruf haklarının kısıtlandı ını, müvekkillerinin ta inmazın kamula tırılıp bedelinin kendisine ödenmesi veya planlarda temel e itim alanından çıkartılması için ilgili mercilere ba vurdu unu ancak ba vurularından olumlu bir sonuç alamadı ını; dava konusu parsel arsa vasfında oldu unu, Gebze ilçesinin merkezinde, çok kıymetli bir mevkide bulundu unu; Yargıtay içtihatlarında, 5 yıllık imar planlarında ta inmazın özgülendi i amaca matuf i lem yapılmamasının hukuki el atma olarak de erlendirildi ini ve ta inmaz bedelinin ödenmesi gerekti i ekinde kararlar verildi ini ifade ederek; ta inmaza kamula tırmasız el atma sebebi u ranılan zarara kar ılık, fazlaya ili kin hakları saklı kalmak kaydı ile 1.000 TL bedelin dava tarihinden itibaren i leyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle, Kocaeli 1 Özel daresi'ne kar ı 29/03/2012 tarihinde adli yargı yerinde dava açmı tır.

2. Dava sürecinde davacılar vekili talep miktarını artırarak davasını ıslah etmi di er taraftan, 1 Özel darelere hukuki varlı ının sona erdirilmesi nedeniyle dava Milli E itim Bakanlığı 1 husumetiyle yürütülmü tür.

II. UYU MAZLI A L K N B A V U R U S Ü R E C

A. Adli Yargıda

3. Gebze 3.Asliye Hukuk Mahkemesinin 26/12/2012 tarihli ve E.2012/225, K.2012/170 sayılı dosyasında; Uyu mazlık Mahkemesi kararlarında, imar planında E itim Alanı olarak ayrılan ve üzerine kamula tırılacaktır erhi konulan imarlı arsa niteli indeki ta ınmaza davalı idarece fiilen el atılmadı ı takdirde 2577 sayılı dari Yargılama Kanunu kapsamında idari yargı yerinde hüküm altına alınması gerekti ine hükmedildi i, dava konusu olayda fiilen el atılma gerçekte medi i, tam yargı davasında mahkemelerinin görevli bulunmadı ı gerekçesiyle; davacının davasının HMK 114. 1/b ve 115/2 maddesi uyarınca usulden reddine karar verilmi , bu karar davacılar vekilince temyiz edilmi tir.

4. Yargıtay 5. Hukuk Dairesinin 23/05/2013 tarihli ve E.2013/4451, K.2013/10515 sayılı dosyasında, i in esasına girilerek gerekli inceleme ve ke if yapılarak, alınacak rapora göre hüküm kurmak gerekti i gözetilmeden karar verilmesinin do ru görülmedi i gerekçesiyle hükmün bozulmasına karar verilmi tir.

5. Gebze 3.Asliye Hukuk Mahkemesinin 10/09/2015 tarihli ve E.2013/645, K.2015/652 sayılı dosyasında, ke if ve bilirki i incelemesi yapılmı sonuçta, davanın dari Yargı görev alanı kapsamında oldu una ve Mahkemelerinin görevsizli ine karar verilmi ; bu karar temyiz edilmeksizin kesinle mi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"Yapılan yargılama ve tüm dosya kapsamından dava konusu ta ınmazın davalı idarece imar planında yol ve e itim alanı olarak ayrıldı ı ancak davalı idarece fiilen el atılmadı ı, Uyu mazlık Mahkemesi ve Hukuk Genel Kurulu Kararları gere ince bu tür davalara bakma görevinin idari yargının görev alanında oldu u, görev hususunun davanın her a amasında mahkemece resen ele alınması gerekti i anla ıldı ndan mahkememizin görevsizli ine ili kin a a idaki ekilde hüküm tesis edilmi tir."

6. Davacılar vekili bu kez müvekkillerine ait Kocaeli li, Gebze lçesi, Sultanorhan Mahallesi, 9 pafta, 458 ada, 1 nolu parselin "*Temel E itim Alanı*" olarak ayrılarak müvekkillerinin tasarruf hakkının kısıtlanması nedeniyle olu an hukuki el atmadan kaynaklanan 6.072.588 TL zararın adli yargıda dava açma tarihi tarihinden itibaren uygulanacak yasal faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle Milli E itim Bakanlı ı na kar ı idari yargı yerinde dava açmı , yargılama sürecinde Gebze Belediye Ba kanlı ı da davaya dahil edilmi tir.

B. dari Yargıda

7. Kocaeli 1. dare Mahkemesinin 30/11/2016 tarihli ve E.2015/1560, K.2016/1337 sayılı dosyasında; 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun Ek 1. maddesiyle, uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmi kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta ınmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılması ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta ınmazların ilgili idarelerce kamula tırılması veya imar planı de i ikli i yapılması/yaptırılması zorunlulu unun getirildi i, Kanunun Geçici 11. maddesinde ise. Ek 1. madde kapsamında kalan ve bu maddenin yürürlü e girdi i tarihten önce tasarruf hakkı kısıtlanan ta ınmazlar hakkında bu maddenin yürürlü e girdi i tarihten itibaren 5 yıllık sürenin uygulanaca ı, bu maddenin yürürlü e girdi i tarihten önce açılan ancak henüz karara ba lanmayan veya kararı kesinle meyen davalara da bu madde hükümlerinin uygulanaca ı belirtildi inden, yeni yasal

düzenleme uyarınca bu a amada hukuken uyu mazlı ın esası hakkında karar verme olana ının bulunmadı ı gerekçesiyle dava hakkında karar verilmesine yer olmadı ına karar verilmi , anılan karara kar ı yapılan istinaf ba vurularının, stanbul Bölge dare Mahkemesi 9. dari Dava Dairesinin 11/04/2017 tarihli, E.2017/505, K.2017/1111 ve 29/05/2017 tarihli, E.2017/1801, K:2017/1794 sayılı kararları ile reddine karar verilmi , 29/05/2017 tarihli, E.2017/1801, K.2017/1794 sayılı karar davacılar vekili tarafından temyiz edilmi tir.

8. Danı tay Altıncı Dairesinin 14/11/2018 tarihli ve E.2017/6249, K.2018/9264 sayılı dosyasında; uyu mazlı ın esası hakkında yeniden karar verilmesi gerekti inden bahisle stanbul Bölge dare Mahkemesi 9. dari Dava Dairesince verilen 29/05/2017 tarihli, E.2017/1801, K.2017/1794 sayılı kararın bozulmasına, dosyanın adı geçen stanbul Bölge dare Mahkemesi 9. dari Dava Dairesine gönderilmesine karar verilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...2942 sayılı Kamula tırma Kanununun Geçici 11. maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından yukarıda belirtilen gerekçeyle iptal edilmi olması kar ısında, dare Mahkemesince, öncelikle sorumlu idare/idareler belirlenerek, uyu mazlı a konu ta ınmazdaki tasarruf imkanının mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde kısıtlanıp kısıtlanmadı ı, kısıtlanmı sa bu kısıtlılı ın uygulama imar planından mı yoksa özel kanundan (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 2960 sayılı Bo aziçi Kanunu gibi) mı kaynaklandı ı, ta ınmazın hangi tarih itibariyle edinildi i hususları ara tırılarak, uygulama imar planında belirlenen i levi nedeniyle mülkiyet hakkının süresi belirsiz bir zaman diliminde kısıtlandı ının ve tazminatı gerektirir ma duriyetinin olu tu unun tespit edilmesi halinde ise; aralarında gayrimenkul de erleme uzmanının da bulundu u bilirdi i kurulunca, ta ınmazın dava tarihindeki cins ve nevi, yüzölçümü, kıymetini etkileyecek bütü n nitelik ve unsurları, her unsurun ayrı ayrı de eri, varsa vergi beyanı, varsa resmi makamlarca yapılmı kıymet takdirleri, ta ınmazın mevkii ve artlarına göre ve oldu u gibi kullanılması halinde getirece i net geliri, özel amacı olmayan emsal (uyu mazlı a konu ta ınmazın çevresinin imar planındaki kullanım biçimi, yapıla ma ko ulları ve konumları açısından benzer özellikleri olan ta ınmazlar arasından seçilmeli, davaya konu ta ınmaz kadastro parseli ise; emsal alınacak ta ınmaz da kadastro parseli olmalı ya da emsal parsel imar parseli ise, emsal ta ınmazda kesilen düzenleme ortaklık payı oranı ölçüsünde davaya konu ta ınmaz bedeli dü ü lerek ta ınmazın gerçek bedeli belirlenmeli) satı lara göre satı de eri, bedele etki eden tüm kanuni veriler, imar verileri, ta ınmazın özgü n nitelik ve kullanım ekli, de eri etkileyen hak ve yükümlülükleri, gayrimenkul üzerinde aynı ve ahsi ittifak hakları ve gayrimenkul mükellefiyetleri vb. bedelin tespitinde etkili olacak di er objektif ölçülerin belirlenmesi suretiyle ta ınmaz bedeli tespit edilerek uyu mazlı ın esası hakkında yeniden karar verilmesi gerekmektedir."

9. stanbul Bölge dare Mahkemesi 9. dare Dava Dairesinin 06/05/2019 tarihli ve E.2019/297, K.2019/312 sayılı dosyasında; Danı tay Altıncı Dairesinin bozma kararına uyulmu , Kocaeli 1. dare Mahkemesince verilen 30/11/2016 tarih ve E.2015/1560, K.2016/1337 sayılı kararının kaldırılmasına, belirtilen hususlar dikkate alınıp yeniden yargılama yapılp karar verilmesi amacıyla dosyanın Mahkemesine gönderilmesine karar verilmi tir.

10. Kocaeli 1. dare Mahkemesinin 07/12/2020 tarihli ve E.2019/628 sayılı dosyasında, dava konusu parsel fiilen el atıldı ından uyu mazlı ın adli yargının görevine girdi i gerekçesiyle Gebze 3.Asliye Hukuk Mahkemesinin dava dosyasının temini ile Mahkemelerinin dosyasıyla birlikte 2247 sayılı Uyu mazlık Mahkemesinin Kurulu ve leyi i Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için

dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Bakılan davada; 1/1000 ölçekli Uygulama Harita Planında " İskan Tesis Alanı- Harita Yolu" olarak ayrılan 4.987m² yüzölçümlü dava konusu tarımın 249,90m²'si "7 ve 10 metrelik imar yolunda" ve 4.737,10 m²'si " İskan Tesis Alanında" kaldı, söz konusu tarımın dava tarihi itibarıyla gerçek değeri erinin tespitinin hukuk bilginin yanında teknik bilgi ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle Mahkememizin 25/09/2019 tarihli ara kararı doğrultusunda mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu hazırlanan bilirkişi raporunda yer alan kroki ve ortofoto görüntüleri ile Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'nün resmi internet sayfasında yer alan ortofoto görüntülerinden de anlaşılacağı üzere dava konusu tarımdan yol geçişi bir bakıma deşil; dava konusu parselden yol geçmesinden kaynaklı kullanım amacı doğrultusunda fiili olarak el atıldı ve hususunun ortaya konulduğunu anlaşılmaktadır.

Bu durumda; dava konusu parşele fiilen el atıldığın dan ve tarımın bir kısmına fiili bir el atma olduğ u takdirde parşelin bütünü açısından da el atmadan söz edilebileceğ inden, bir bakıma bir ifadeyle tarımın bir bütünü olarak değ ünülmesi ve el atmanın varlığı halinde tarımın tamamı açısından el atmanın varlığı kabul edilerek buna göre de erlendirilmesi gerektiğ inden, fiili el atmadan doğ an zararın tazminine yönelik davanın tarımın bütünü bakımından özel hukuk hükümlerine göre görüş ve çözümü adli yargı yerinin görevine girmekte olduğ u anlaşılmakta; tarıma kamulaştırma yapılmaksızın el atmasından doğ an zararın tazminine yönelik olan davanın, haksız fiillere ilişkin özel hukuk hükümlerine göre görüş ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiğ i sonucuna varılmış tır."

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

11. Anayasa'nın 125. maddesinin son fıkrası şöyledir:

"Dare, kendi eylem ve işlemlerinden doğ an zararını ödemekle yükümlüdür."

12. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"1. (Değ işik: 10/6/1994 - 4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (Mevzuat: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğ rudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları

c) (Değ işik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz artlarla maaş ve sözleşmelerinden doğ an uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar.

2. İdari yargı yetkisi, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlıdır. İdari mahkemeler; yerindelik denetimi yapamazlar, yürütme görevinin kanunlarda ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde gösterilen ekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğ inde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremezler."

13. 3194 sayılı mar Kanunu'nun "Planların hazırlanması ve yürürlü e konulması" ba lıklı 8. maddesi öyledir:

"Planların hazırlanmasında ve yürürlü e konulmasında a a ıda belirtilen esaslara uyulur.

a) Bölge planları; sosyo - ekonomik geli me e ilimlerini, yerle melerin geli me potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların da ılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördü ü hallerde Devlet Planlama Te kilatı yapar veya yaptırır.

b) mar Planları; Nazım mar Planı ve Uygulama mar Planından meydana gelir. Mevcut ise bölge planı ve çevre düzeni plan kararlarına uygunlu u sa lanarak, belediye sınırları içinde kalan yerlerin nazım ve uygulama imar planları ilgili belediyelerce yapılır veya yaptırılır. (Ek cümle:14/2/2020-7221/6 md.) Planlar, plan de i iklikleri ve plan revizyonları; kayıt altına alınmak ve ar ivlenmek üzere Bakanlıkça olu turulan elektronik ortama yüklenmek ve aynı sistem üzerinden Plan lem Numarası almak zorundadır. Planlar, belediye meclisince onaylanarak yürürlü e girer. (Yeniden düzenleme dördüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Bu planlar onay tarihinden itibaren belediye ba kanlı nca tespit edilen ilan yerlerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle e zamanlı olarak ilan edilir.Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. Belediye ba kanlı nca belediye meclisine gönderilen itirazlar ve planları belediye meclisi onbe gün içinde inceleyerek kesin karara ba lar.

Belediye ve mücavir alan d ında kalan yerlerde yapılacak planlar valilik veya ilgisince yapılır veya yaptırılır. Valilikçe uygun görüldü ü takdirde onaylanarak yürürlü e girer. (Yeniden düzenleme üçüncü cümle: 12/7/2013-6495/73 md.) Onay tarihinden itibaren valilikçe tespit edilen ilan yerinde ve ilgili idarelerin internet sayfalarında bir ay süreyle e zamanlı olarak ilan edilir. Bir aylık ilan süresi içinde planlara itiraz edilebilir. tirazlar valili e yapılır, valilik itirazları ve planları onbe gün içerisinde inceleyerek kesin karara ba lar.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) mar planları ve bu planlardaki de i ikliklerin nerede askıya çıktı na dair bilgilendirme ilanı, askı süresi ile e zamanlı olarak ilgili muhtarlıkların panosunda duyurulur. Ayrıca plan de i ikli i hakkında, de i ikli e konu alanda görülebilir bir ekilde en az 2 adet tabela ile 30 gün süreyle bilgilendirme yapılır.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Kentsel tasarım projeleri uygulama imar planlarıyla birlikte hazırlanabilir. Bu kentsel tasarım projelerinin uygulamasına ili kin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

Onaylanmı planlarda yapılacak de i iklikler de yukarıdaki usullere tabidir.

Kesinle en imar planlarının bir kopyası, Bakanlıkça olu turulan elektronik ortamdaki

Ulusal Co rafî Bilgi Sistemi Altyapısı üzerinden, ilgili idaresi tarafından, ar ivlenmek üzere Bakanlı a gönderilir.

mar planları alenidir. Bu aleniyeti sa lamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Ba kanlı ı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip ço altarak tespit edilecek ücret kar ılı nda isteyenlere verir.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Kesinle en imar planları veya parselasyon planlarına kar ı kesinle me tarihinden itibaren her halde be yıl içinde dava açılabilir.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) mar planlarında bina yükseklikleri yençok: serbest olarak belirlenemez.

(Ek paragraf:14/2/2020-7221/6 md.) Sanayi alanları, ibadethane alanları ve tarımsal amaçlı silo yapıları hariç olmak üzere mer'i imar planlarında yençok: serbest olarak belirlenmi yükseklikler; emsal de erde de i iklik yapılmaksızın çevredeki mevcut te ekküller ve siluet dikkate alınarak, imar planı de i iklikleri ve revizyonları yapılmak suretiyle ilgili idare meclis kararı ile belirlenir. Bu ekilde ilgili idare tarafından

belirlenmeyen yükseklikler, maliyetleri döner sermaye i letmesi gelirlerinden kar ılanmak üzere Bakanlıkça belirlenir. Olu acak maliyetlerin %100 fazlası ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu ekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı 1 Özel darelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun gere ince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlı n döner sermaye i letmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

c) (Ek: 3/7/2005 - 5403/25 md.) (De i ik:4/7/2019-7181/6 md.)

Tarım arazileri, 3/7/2005 tarihli ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan; tarımsal amaç dı nda kullanılamaz, planlanamaz, köy ve/veya mezraların yerle ik alanı ve civarı veya yerle ik alan olarak tespit edilemez...."

14. 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde De i iklik Yapılmasına Dair Kanun'la 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'na eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının birinci cümlesi öyledir:

"Uygulama imar planlarında umumi hizmetlere ve resmî kurumlara ayrılmak suretiyle mülkiyet hakkının özüne dokunacak ekilde tasarrufu hukuken kısıtlanan ta inmazlar hakkında, uygulama imar planlarının yürürlü e girmesinden itibaren be yıllık süre içerisinde imar programları veya imar uygulamaları yapılır ve bütçe imkânları dâhilinde bu ta inmazlar ilgili idarelerce kamula tırılır veya her hâlde mülkiyet hakkını kullanmasına engel te kil edecek kısıtlılı ı kaldıracak ekilde imar planı de i ikli i yapılır/yaptırılır."

B. Yargı Kararları

15. Yargıtay çtihadı Birle tirme Hukuk Genel Kurulunun 11/02/1959 tarihli, E.1958/17, K.1959/15 sayılı kararının III. bölümü öyledir:

"...III- stimlâksiz el atma halinde amme te ekkülü stimlâk Kanununa uygun hareket etmeden ferdin malını elinden alını olması sebebiyle kanunsuz bir harekette bulunmu durumdadır. Ve bu bakımdan dava Medeni Kanun hükümlerine giren mülkiyete tecavüzün önlenmesi veya haksız fiil neticesinde meydana gelen zararın tazmini davasıdır. Ve bu bakımdan adliye mahkemesinin vazifesi içindedir.

Bundan ba ka, bir amme te ekkülü tarafından bir tesisin yaptırılması sırasında Devlet malı olmayan yerlerden toprak alınması veya böyle yerlere toprak veya moloz yı ılması neticesinde meydana gelen zararların tazmini davası da ba kasının malına amme te ekkülüün diledi i gibi el atma hakkı bulunmadı ı ve plan ve projelere ve artnamelere ba kasının malına ihtiyaca göre el atılabılcısını gerektirecek esaslar konulamayaca ı cihetle, haksız fiilden do an bir tazminat davası sayılır.

Yapılan i lerin plan veya projeye aykırı olarak yapılması hali de idari karara aykırı bir hareket bulunması itibariyle yine idari kararın tatbiki olan birfiil sayılamaz ve bu bakımdan bu iddia ile açılmı bir dava haksız fiilden do an bir davadan ibaret olacaktır.

Bu bentte anılan davalar, içtihadı birle tirme kararının dı nda kaldıklarından kararın bunlara ümulü yoktur ..."

16. 2942 sayılı Kamula tırma Kanunu'nun Geçici 6. maddesinin bazı fıkralarının iptali yönündeki taleple Anayasa Mahkemesine yapılan itiraz (somut norm denetimi) ba vurusunda Anayasa Mahkemesi 25/09/2013 tarihli ve E.2013/93, K.2013/101 sayılı kararıyla; yapılan itiraz ba vurusu, ba vuran mahkemenin yetkisizli i nedeniyle reddedilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"...Türk hukukunda 'fiili yol'un en karakteristik örne i, 'kamula tırmasız el atma'lardır. Kamula tırmasız el atma, idarenin, bir ki iye ait ta inmazı bilerek veya bilmeyerek kamula tırma ya ili kin usul ve kurallarına uymaksızın ve bir bedel ödemeksizin i gal ederek

kamu hizmetine tahsis etmesi ekinde tanımlanmaktadır. Buna göre, kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için, ki iye ait gayrimenkulün idarece (kamu hizmetinde kullanılmak amacıyla) i gal edilmi olması ve bu i galin kanunda öngörülen usul ve esaslara uyularak tesis edilmi bir kamula tırma i lemine dayanmadan gerçekte tirilmi olması gerekmektedir. Bu ekilde, idarenin hukuk dı ı eyleminden kaynaklanan fiili el atmaların, özel ki ilerinin haksız fiil te kil eden eylemlerinden hiçbir farkının bulunmadı ı, bu nedenle bu tip eylemlerden do an zararların da özel ki ilerinin haksız fiilinden do an zararlarında oldu u gibi adli yargıda dava konusu edilmesi gerekti i kabul edilmektedir.

Ba vuran Mahkemede görülen davaya konu olayda, davacıya ait ta ınmaz, imar planlarıyla'dere mutlak koruma alanı'sınırları içine alınmı ve bu nedenle davacının ta ınmaz üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmı tır. Davacının tasarruf yetkisinin kısıtlanmasının, davacının mamelekinde azalma meydana getirebilece i tartı masızdır. Ancak, davacının mülkü üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanması, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli inde oldu u tartı masız olan imar planından kaynaklanmaktadır. Olayda, idarenin fiili el koyma niteli i ta ıyan bir eylemi henüz bulunmamakta, aksine kanunen yapması gereken kamula tırma i lemlerini yapmamak biçiminde tezahür eden bir eylemsizli i söz konusudur.

Öte yandan, kamula tırmasız el atmadan söz edilebilmesi için ta ınmaz zilyetli inin idareye geçmesi ve ta ınmazın fiilen kamu hizmetine tahsis edilmi olması gerekmektedir. Oysa, Mahkemede görülen davaya konu olayda oldu u gibi 'imar kısıtlamaları'nda ta ınmaz zilyetli i malikte kalmaya devam etmekte olup yalnızca malikin tasarruf yetkisinin, ilgili mevzuattan kaynaklanan bazı kısıtlamalara maruz kalması söz konusu olmaktadır.

Sonuç olarak, davacının ta ınmazının imar planlarında 'dere mutlak koruma alanı'nda bırakılması nedeniyle tasarruf hakkının kısıtlanmasının kamula tırmasız el atma olarak nitelendirilemeyece i, bunun, idari bir i lem olan imar planlarının zorunlu bir sonucu oldu u ve tasarruf hakkının kısıtlanması sebebiyle do an zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece i sonucuna ula ılmaktadır. Dolayısıyla bakılmakta olan dava, itiraz ba vurusunda bulunan Mahkemenin görev alanına girmemektedir.

Nitekim, Anayasa'nın 158. maddesiyle, adlî, idarî ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyu mazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili kılınan Uyu mazlık Mahkemesinin istikrar bulmu içtihatları da bu yöndedir (Örne in; 4.2.2013 günlü, E.201/107, K.2013/230 sayılı kararı).."

17. 6745 sayılı Kanun'la 2942 sayılı Kanun'a eklenen Ek Madde 1'in birinci fıkrasının "*Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta ınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta ınmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir.*" ekindeki ikinci cümlesi; Anayasa Mahkemesinin 20/12/2018 tarihli ve E.2016/181, K.2018/111 sayılı kararıyla iptal edilmi tir.

18. Uyu mazlık Mahkemesinin 08/07/2019 tarihli ve E.2019/213, K.2019/416 sayılı kararında; Anayasa Mahkemesinin iptal kararının (bkz § 16), Uyu mazlık Mahkemesinin bu konuda istikrar bulmu kararları do rultusunda, yargı yolunun de i mesini gerektirecek bir duruma yol açmadı ı belirtilmi tir. Kararın ilgili kısmı öyledir:

"... pta l edilen bölüm içerisinde kalan 'Bu süre içerisinde belirtilen i lemlerin yapılmaması hâlinde ta ınmazların malikleri tarafından, bu Kanunun geçici 6 ncı maddesindeki uzla ma sürecini ve 3194 sayılı mar Kanununda öngörülen idari ba vuru ve i lemleri tamamlandıktan sonra ta ınmazın kamula tırmasından sorumlu idare aleyhine idari yargıda dava açılabilir.' cümlesi kapsamında, bakılan görev uyu mazlı ında yargı

yolunun de i ip de i meyece i hususu irdelendi inde; davacıların ta ınmazları üzerinde tasarruf etme hakkının kısıtlanmasının, idarenin bir eyleminden de il, idari bir i lem niteli indeki imar planından kaynaklanması; davacıların bu i lem sebebiyle do du unu iddia ettikleri zararın ancak idari yargıda açılacak bir tam yargı davasına konu edilebilece inin tartı masız olmasının yanında; Anayasa Mahkemesinin belirtilen kararının gerekçesinde; bu konuya ili kin uyu mazlıkların adli yargıda görülmesinin gerekti i, di er bir anlatımla ta ınmazın malikleri tarafından idari yargıda dava açılabilce inin hukuka aykırı oldu u yönünde herhangi bir irdelemeye yer verilmedi i gözetildi inde; Mahkememizin bu konuda istikrar bulmu kararları do rultusunda, yargı yolunun de i mesini gerektirecek bir durum bulunmadı ı sonucuna varılmı tır..."

IV. NCELEME VE GEREKÇE

A. İlk nceleme

19. Uyu mazlık Mahkemesinin Celal Mümtaz AKINCI'nın ba kanlı ında, Üyeler ükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 03/05/2021 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, dare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre ba vuruda bulunulmu oldu u, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyu mazlık Mahkemesine gönderildi i ve usule ili kin herhangi bir noksanlık bulunmadı ı anla ıldı ından görev uyu mazlı ının esasının incelenmesine oy birli i ile karar verildi.

B. Esasın ncelenmesi

20. Raportör-Hakim Ta kın ÇEL K'in, davanın çözümünde idari yargının görevli oldu u yolundaki raporu ile Raportör-Hakim Mevlüt DÖNERTA 'ın sözlü açıklamaları ve dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Ba savcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil brahim Ç FTC ile Danı tay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli oldu u yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gere i görü ülüp dü ünüldü:

21. Dava, davacılar a ait Kocaeli li, Gebze lçesi, Sultanorhan Mahallesi. 9 pafta. 458 ada, 1 nolu parselin "*Temel E itim Alanı*" olarak ayrılarak tasarruf hakkının kısıtlanması nedeniyle olu an hukuki el atmadan kaynaklanan zararın faizi ile birlikte ödenmesi istemiyle açılmı tır.

22. Dava dosyalarının incelenmesinden; uyu mazlık konusu ta ınmazın uygulama imar planında temel e itim alanı olarak belirlendi i ve tasarruf hakkı kısıtlandı ı ileri sürülerek, ilk olarak adli yargı yerinde, kamula tırmasız el atmadan kaynaklanan zararın tazmini istemiyle dava açıldı ı; Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan ke if ve sonrasında düzenlenen 23/12/2013 tarihli Bilirki i Raporunda, dava konusu ta ınmazın bo arsa Otopark olarak kullanıldı ı, tamamının yol ve e itim alanında kaldı ı, imar planında yol ve e itim alanı olarak ayrılmasının davacıların ta ınmazlarını kullanamayacakları hususlarına yer verildi i, Raporda ta ınmaza fiilen el atıldı ına ili kin bir saptamanın bulunmadı ı; Adli Yargı yerince, bu görü do rultusunda görevsizlik kararı verildi i; idari yargı yerinde de aynı istemle açılan dava sürecinde, ta ınmazın yol ve ilkö retim tesis alanında kaldı ı nedeniyle, sorumlulu un da payla tırılması dü üncesiyle Milli E itim Bakanlığı yanında Gebze Belediye Ba kanlı ının da davalı olarak yargılamaya dahil edildi i; dare Mahkemesi

tarafından da ta ınmaz üzerinde ke if ve bilirki i incelemesi yaptırıldı ı; bilirki i kurulu tarafından hazırlanıp Mahkemeye sunulan 28/01/2019 tarihli raporun 18. ve 19. sayfelerinde," 2.1.2. mar Durumu

1-Gebze Belediye Ba kanlı ının 19/07/2019 tarihli yazısı ve eklerinde; dava konusu parsel Kocaeli Büyük ehir Belediye Meclisi'nin 16/05/2013 tarih ve 265 sayılı kararı ile onaylanan 1/1000 ölçekli Uygulama mar Planında "Yol ve lkö retim Tesis Alanında" kaldı ı, mevcut meri imar planında da Kocaeli Büyük ehir Belediye Meclisi'nin 15/10/2015 tarih ve 599 nolu kararı ile onaylanan 1/1000 ölçekli Revizyon Uygulama mar Planında "Yol ve lkö retim Tesis Alanında" kaldı ı, Emsal 1.00 ve Yükseklik 3 kat oldu u bildirilmi tir.

2-Kocaeli Büyük ehir Belediye Ba kanlı ının 15/08/2019 tarihli yazısı ve eklerinde; Gebze ilçesi, Gebze Belediyesi, Sultanorhan Mahallesi, G22.b.19.c nazım, G22.b.19.c.3.d uygulama imar planı paftası 458 ada 1 nolu parselin, " lkö retim Tesis Alanında" kaldı ı,

Ayrıca 2004 yılı itibariyle Büyük ehir Belediyesi sınırlarının il mülki sınırı olması sonrasında Belediyeye teslim edilen imar planlarında da söz konusu parselin bir kısmının "Temel E itim Alanı" kullanımında yer aldı ının anla ıldı ı, bu nedenle bahse konu parselde ilk olarak ne zaman ve hangi meclis kararı ile de i iklik yapıldı ı bilgisinin ar ivlerinde yer almadı ı bildirilmi tir.

4.987,00 yüzölçümlü dava konusu ta ınmazın 249,90 m²'si "7 ve 10 metrelik imar yolunda", 4.737,10 m²'si " lkö retim Tesis Alanı"nda kalmaktadır.

2.1.3.Ta ınmazın Kadastral Durumu

Dava konusu 458 ada, 1 parsel;11/12/1980 tarih ve 3210 yevmiye no ile tapuya tescil edilen 6785 sayılı mar Kanununun 42. maddesi uygulaması(uyulandırma) sonucunda olu mu imar parselidir." hususlarına, Raporun 22.sahifesinde "Ta ınmazın Fiziksel Özellikleri" ba lıklı bölümünde, ta ınmazın dört tarafının imar yolu ile çevrili oldu u, dava konusu ta ınmazın üzerinde de erlemeye konu herhangi bir yapıla ma olmadı ının görüldü ü, parselin yeddi emin otoparkı olarak kullanıldı ı; raporun 24. sahifesinde "Ta ınmazın Zirai Özellikleri" ba lıklı bölümünde de, parsel üzerinde tarımsal faaliyet yapılmadı ı, üzerinin bo oldu u bilgisine yer verildi i; dare Mahkemesince, "bilirki i raporunda yer alan kroki ve ortofoto görüntüleri ile Tapu Kadastro Genel Müdürlü ünün resmi internet sayfasında yer alan ortofoto görüntülerinden de anla ılaca ı üzere dava konusu ta ınmazdan yol geçti i bir ba ka deyi le; dava konusu parselden yol geçmesinden kaynaklı kullanım amacı do rultusunda fiili olarak el atıldı ı hususunun ortaya konuldu u..." dü üncesi ba lamında, uyu mazlı ın adli yargı yerinde görülmesi gerekti inden bahisle görevsizlik kararı verildi i anla ılmı tir.

23. dare Mahkemesine sunulan bilirki i raporunda, dava konusu 458 ada, 1 parselin 1980 yılında yapılan parsellasyonla olu turuldu u ve malike imar parseli olarak verildi i belirtilmi tir. Raporda, imar parseline ta acak ekilde fiilen yol açıldı ına dair bir tespit bulunmamaktadır. Yine, raporda belirtildi i üzere 16/05/2013 ve daha sonra 15/10/2015 tarihinde onaylanan 1/1000 ölçekli planlarda ta ınmazın okul alanında ve yolda kaldı ı anla ılmaktadır. Plan de i ikli i ile daha önce imar parseli olan ta ınmazın bir kısmı yolda kalmı ise de, bu kısma fiilen el atıldı ına ili kin dosyada bir tespit bulunmamaktadır. Bu nedenle, imar planında okul ve yol olarak belirlenen ta ınmaza hukuken el atıldı ı, fiili el atmanın söz konusu olmadı ı sonucuna ula ılmı tir.

24. Buna göre, davanın konusunun, davalı idarece 3194 sayılı Kanun uyarınca kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade ile yapılan imar planında "Yol ve lkö retim Tesis Alanı" olarak yer alan davacılar a ait ta ınmazın bedelinin tazminine ili kin bulundu u anla ılmı olup, belirtilen duruma göre, imar planı ve buna dayalı imar uygulaması sonucunda u ranılan

zararın tazminine yönelik bulunan davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-b maddesi kapsamında idari yargı yerince çözümlenmesi gerekmektedir.

25. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; Kocaeli 1. d. d. Mahkemesinin 07/12/2020 tarihli ve E.2019/628 sayılı ba vurusunun reddine karar vermek gerekmi tir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde DAR YARGININ GÖREVLİ OLDUĞU NA,

B. Kocaeli 1. d. d. Mahkemesinin 07/12/2020 tarihli ve E.2019/628 sayılı BA VURUSUNUN REDDİNE,

03/05/2021 tarihinde, OY BİRLİKLE KARAR OLARAK karar verildi.

Ba kan
Celal Mümtaz
AKINCI

Üye
Ükrü
BOZER

Üye
Mehmet
AKSU

Üye
Bırol
SONER

Üye
Aydemir
TUNÇ

Üye
Nurdane
TOPUZ

Üye
Ahmet
ARSLAN